

HET WATERAMBACHT LEIDEN

Blue Deal Leiden Waterstad

Het Waterambacht Leiden (WAL) zet zich in voor het behoud en de versterking van het open water in Leiden. Wij willen met de *Blue Deal Leiden Waterstad* mensen en organisaties meer betrekken bij het realiseren van de kansen die het vele water in en rond Leiden biedt.

Kerdoelen

Kortetermijnagenda (2022-2026)

1. Maak Kort Rapenburg doorvaarbaar.
2. Maak Rapenburg, Oude Vest/Oude Singel en Herengracht parkeervrij.
3. Verduurzaam de motoren van recreatievaartuigen.
4. Organiseer openbaar vervoer en transport in stad en regio over water.
5. Maak een 20-jarenplan voor gescheiden riolering en waterberging.
6. Maak veilig zwemmen in de singels mogelijk.
7. Maak een lespakket 'Water in Leiden' over water in de stad.
8. Introduceer een watertoets in plannen en vergunningenstelsel.

Langetermijnvisie, aanhakend bij de Omgevingsvisie Leiden2040

1. Het groen-blauw raamwerk is uitgebreid door meer bevaarbaar water in en rondom de stad, voor klimaatadaptatie en biodiversiteit en met verkoelend en rustgevend effect van water binnen en buiten het centrum.
2. Het vestigingsklimaat van Leiden is bevorderd door de mogelijkheden die het water en de grachten in de stad bieden.
3. De beleving van de stad voor inwoners en bezoekers is versterkt door parkeervrije kades langs de grachten, Lange Mare en Gangetje open, Maresingeldam verwijderd en de Goudenbalbrug is eindelijk een brug.
4. Duurzame mobiliteit is bevorderd door meer duurzaam vervoer van personen en goederen over water, uiteraard elektrisch aangedreven.
5. Het 20-jarenplan voor gescheiden riolering en waterberging is uitgevoerd.
6. Grotere kennis van het Leidse water en gebruik watertoets is gemeengoed.

Inleiding

Leiden is een waterstad, ontstaan waar de riviertjes de Vliet en de Mare de Rijn in stromen. In de loop van de eeuwen zijn grachten en singels gegraven voor verdediging, riolering, vervoer van mensen en goederen en afwatering met als resultaat een uitgebreid stelsel van waterwegen in en om Leiden voor de aan- en afvoer van water en voor het vervoer van personen en goederen. Al dit water geeft ook unieke mogelijkheden voor een klimaatneutrale en biodiverse toekomst.

Het WAL denkt dat de potentie van het water het best benut kan worden als mensen en organisaties samen betrokken worden bij het uitwerken van de mogelijkheden die het vele water in Leiden en omgeving biedt. Wij willen die samenwerking stimuleren door het initiatief te nemen voor een *Blue Deal Leiden Waterstad*: een door alle bij het water in Leiden betrokken partijen gedeelde visie met uitgangspunten en plannen over hoe nu en in de toekomst met het water in en rond Leiden om te gaan.

De Blue Deal Leiden Waterstad sluit aan bij bestaande plannen en initiatieven zoals de Agenda Autoluwe Binnenstad, de Omgevingsvisie 2040, het Singelpark, Onder Water in Leiden en deelt ervaringen zoals de Drecht-waterbus van Arriva en de Citizens Science projecten van Amsterdam/Amstel, Gooi en Vecht.

Invulling

Bij de thema's van de Blue Deal Leiden Waterstad worden hieronder mogelijke acties met voorbeelden gepresenteerd. De voorbeelden zijn bindend noch uitputtend.

A. Veilig en schoon water, voor breed recreatief gebruik:

1. Voorbeeld: organiseer jaarlijks een 'Singelzwem', organiseer sup-, roei- en kanowedstrijden, schaatstochten en een "88 Bruggen Loop";
2. Voorbeeld: maak bij de parken afgezonderde stukken waar kinderen met ouders kunnen pootjebaden en zwemmen;
3. Voorbeeld: maak samen met HH Rijnland het grachtenwater vrij van medicijnresten, pesticiden, PFAS, etc.

B. Het optimaliseren van de rol van het water bij klimaatadaptatie:

1. Voorbeeld: maak een twintigjarenplan om de nog bestaande gemengde rioolstelsels te vervangen door gescheiden stelsels voor afvalwater en hemelwater;
2. Voorbeeld: vergroot samen met HH Rijnland de waterberging bij hoosbuien en droogteperiodes door meer waterpartijen te creëren en door het flauwer maken van oevers;

3. Voorbeeld: maak voorzieningen voor waterberging in de bodem, op daken (in combinatie met zonnepanelen) en onder gebouwen;
4. Voorbeeld: realiseer nieuw water naast de wadi's in de versteende Lammenschans-driehoek voor verkoeling;
5. Voorbeeld: maak op pleinen en op middenbermen van straten ruimte voor open water en fonteinen;
6. Voorbeeld: stimuleer het vervangen van steen in tuinen door planten en bomen, stimuleer het gebruik van regentonnen.

C. Het beschermen en stimuleren van de biodiversiteit in en rond het water:

1. Voorbeeld: bescherm de biodiversiteit van grachten door het creëren van grachtreservaten;
2. Voorbeeld: zoek samen met het HH Rijnland methoden om exoten zoals de waterschildpad, de wolhandkrab, de rivierkreeft en invasieve waterplanten terug te dringen;
3. Voorbeeld: stimuleer de kadevegetatie met kalkcement tussen de stenen;
4. Voorbeeld: maak de kades van de Trekvliet achter de Zoeterwoudseweg aantrekkelijker door vergroening;
5. Voorbeeld: betrek samen met Naturalis de jeugd bij het monitoren van de biodiversiteit.

D. Het stimuleren van (emissievrij) transport van personen en goederen over water van, naar en binnen Leiden:

1. Voorbeeld: start met Arriva een reguliere waterbusdienst over de Rijn van Katwijk en Alphen a/d Rijn naar de Leidse binnenstad;
2. Voorbeeld: stimuleer aan- en afvoer van goederen met elektrische schepen over water als onderdeel van een stadsdistributiesysteem met overslagplaatsen voor transport naar de binnenstad;
3. Voorbeeld: stimuleer samen met Heineken een 'bierboot' voor bevoorrading horeca vanuit Zoeterwoude;
4. Voorbeeld: voer het vuilnis over het water af en zet een vuilophaalservice op met containers in de oevers;
5. Voorbeeld: verduurzaam pleziervaartuigen; plaats laadpalen voor vaartuigen langs de walkanten.

E. Het creëren van nieuwe vaarwegen en het wegnemen van obstakels naar en binnen de Leidse binnenstad:

1. Voorbeeld: maak bij de herinrichting het Kort Rapenburg weer open en doorvaarbaar;

2. Voorbeeld: sluit nieuwe wijken aan op het open water van Rijn, Vliet en Haarlemmertrekvaart (Nieuw Leyden, Bioscience Park, Rijnfront, Oegstgeest aan de Rijn, Valkenhorst);
3. Voorbeeld: herstel de verbinding tussen Haarlemmertrekvaart en Rijn door het opengraven van de Lange Mare en het verhogen van de Goudenbalbrug;
4. Voorbeeld: maak de Maresingel doorvaarbaar ter plaatse van de dam bij de Uniper elektriciteitscentrale;
5. Voorbeeld: maak met HH Rijnland de boezemwatergangen in Leiden Zuid-West en elders doorvaarbaar (hogere bruggen, vervangen van duikers door bruggen);
6. Voorbeeld: realiseer nieuw water in bestaande wijken zoals Leiden Noord;
7. Voorbeeld: creëer een nieuwe waterwijk van hoge kwaliteit voor woonschepen uit de binnenstad, bijv. op de plek van een verouderd industrieterrein;

F. Het versterken van de beleving van het water in Leiden voor inwoners en bezoekers:

1. Voorbeeld: maak de kades langs grachten vrij van parkeerplaatsen zoals het Rapenburg, Oude Vest/Oude Singel en Herengracht;
2. Voorbeeld: wees zeer terughoudend met nieuwe terrasboten; de grachten moeten open, doorvaarbaar en zichtbaar blijven;
3. Voorbeeld: zet wandel- en vaarroutes uit langs en op het water; plaats informatieborden langs de waterkant;
4. Voorbeeld: maak het kanaal van Corbulo zichtbaar als een integraal onderdeel van Matilo.

G. Het ontwikkelen en behouden van kennis over het water in Leiden:

1. Voorbeeld: stimuleer Citizens Science door informatie van burgers over (on)gewone situaties, zoals verdroging, wateroverlast, vaargedrag, wrakken en niet-vergunde ligplaatsen;
2. Voorbeeld: ontwikkel het Blauwe Huis, een ontmoetingsplek voor waterkennis en - (re)creativiteit (bv. in de kantoorruimtes in de Zijlpoort);
3. Voorbeeld: zet een kenniscentrum op voor kennis over stedelijk water, gedragen door overheden en organisaties met deskundigheid;
4. Voorbeeld: ontwikkel een lespakket 'Water in Leiden' over water in heden, verleden en toekomst voor scholieren i.s.m. Naturalis, NME-organisaties, HVOL, HH Rijnland.

H. Het invoeren van een brede watertoets

1. Voorbeeld: toets alle (infrastructurele, herinrichting) plannen op de kansen voor water voor klimaat, biodiversiteit, stadsschoon, recreatie en vervoer; zoals het ontwikkelen van het

Science park, de ‘Agenda Autovrije Binnenstad’ en bij de uitwerking van de ‘Omgevingsvisie 2040’;

2. Voorbeeld: deel met HH Rijnland de ervaringen van gemeentes met water en klimaatverandering (maatregelen en voorzieningen o.m. door het verbinden van watergangen).

Tijdschema voor creëren draagvlak

1. Zomer 2021: overleg met partijen door interviews en discussies
2. Najaar 2021: opstellen Blue Deal Leiden Waterstad
3. 27 oktober 2021: symposium Leiden Waterstad in de Marekerk en ondertekenen Blue Deal Leiden Waterstad

Betrokken partijen

Potentiële partijen van de Blue Deal Leiden Waterstad zijn de Leidse politieke partijen, de gemeente Leiden, de provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de wijkverenigingen, de Vrienden van het Singelpark, het Naturalis Biodiversity Center, de Universiteit Leiden, de woningcorporaties, de natuur- en milieueducatie organisaties, de energie- en waterbedrijven, Leiden Marketing / Centrummanagement en uiteraard wie verder aan wil sluiten.

Blue Deal versie 18-06-2021